

O gazetă pierdută în timp
(Săptămânalul „Nedeljne novosti”, 4 ianuarie-20 aprilie 1930)

Miroslav Rosić

Din spusele mai multor locuitori ai comunei Variaș, reiese că în anii '30 apărea la Variaș, un ziar în limba sârbă. În ciuda tuturor căutărilor, nu s-a găsit nici un număr (exemplar) pe teritoriul comunei Variaș.

Din fericire în anul 1980, într-o bibliotecă particulară, domnul Stevan Bugarschi, găsește din întâmplare, un exemplar din ultimul număr al acestui ziar, adică un exemplar din numărul 15.

Câțiva ani mai târziu, domnul Liubomir Stepanov găsește în Biblioteca Academiei toate cele 15 numere, ale acestui săptămânal și împreună cu domnul Stevan Bugarschi, a publicat în săptămânalul „Banatsche Novine” (numerele 3848/7 decembrie 1984, 3849/14 decembrie 1984 și numărul 3853/11 ianuarie 1985), constatări asupra acestei descoperiri.

Folosesc acest prilej pentru a le mulțumi încă o dată celor doi domni pentru faptul că mi-au permis să folosesc materialele publicate de ei, în capitolul dedicat acestui ziar din cadrul Monografiei satului Variaș, pe care tatăl meu Aron Rosić, a publicat-o la editura Kriterion, în anul 1985.

Primul număr al ziarului „Nedeljne novosti”, a ieșit de sub tipar în data de 4 ianuarie 1930 și după cum scria în subtitlu, era un săptămânal: „politic, economic și social”. După cum reiese din prima pagină a ziarului, director și redactor șef era Milan Galetin. Acesta era din Cenad și a fost numit director la „Banca Populară Sârbă” (una din cele patru bănci care funcționa în satul Variaș la vremea aceea).

În primul editorial, Milan Galetin se adresa cititorilor, dezvoltând în același timp, cui se adresează ziarul: „În noroc, sănătate și dragoste, dăm drumul acestui ziar, modest ca un ecou al nostru, al tuturor...împlinind o dorință a noastră mai veche, dorința de a avea și noi ceva al nostru, ceva ce putem strânge la piept în dreptul inimii.

Acum, dragul nostru frate...acum când batem la ușa ta, ție agricultorul, care ai arat și semănat ogoarele...și ție... frate meșteșugar...și ție muncitorule, cu mâini bătătorite și fruntea transpirată, atunci când închideți prăvăliile și atelierele, luați în brațe acest prunc, prunc pe care îl pregătim pentru fericirea voastră.”

Ziarul era tipărit pe patru pagini, având formatul de 32x47 cm, cerneala neagră, litere chirilice, iar tiparul se executa la tipografia „Joszef Frischman și fiul” din Periam. Fotografii nu erau publicate, deoarece tipografia nu avea posibilități să facă acest lucru. Textele erau tipărite în câte patru coloane pe pagină.

Titlul ziarului era tipărit cu litere mari, îngroșate, pe un fundal reprezentând stilizat, soarele răsărind la linia orizontului. În stânga titlului se afla un desen, reprezentând un cântăreț cântând la guzlă, la umbra unui stejar, iar în dreapta titlului se afla un desen reprezentând niște țărani într-o sală de lectură (un desen sugestiv, având în vedere că în acei ani, în Variaș, numai în partea așa zisă sârbească, funcționau patru astfel de săli de lectură).

La început ziarul ieșea de sub tipar în fiecare vineri, dar pentru că pe parcurs s-au ivit diferite probleme, ziua apariției ziarului, a devenit ziua de joi.

În paginile sale, ziarul publica diferite știri și reportaje preluate din diverse publicații, dar avea și rubrici proprii, precum a fost „Ce spune Mija (minte)”. Interesant ar fi de spus că acest Mija exista și se numea Mija Ostoin, fiind un om hâtru și pus pe șotii.

La un moment dat, redactorul șef a dezvăluit în paginile ziarului, intenția sa ca în anul 1931, să publice și un almanah. Din păcate intenția nu a fost concretizată. Ziarul a falimentat.

Ultimul număr al ziarului a fost numărul 15 din data de 20 aprilie 1930.

Motivele pentru care acest ziar a falimentat sunt mai multe, dar cele mai pregnante au fost cele financiare. Abonamentele nu erau plătite la timp, mulți abonați renunțau la abonament și nu în ultimul rând, țara se afla în criză economică.

De asemenea, redactorul șef nu a reușit lărgirea colectivului redacțional și nici menținerea la număr constant a corespondenților și a colaboratorilor. Totul se baza pe un singur om: Milan Galetin.

Rămâne o constatare: a fost.

...și o întrebare: Va mai fi vreodată un Milan Galetin în acest sat ?